

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Mgr. Daniely Zemanové a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Barbary Pořízkové v právní věci žalobce: **Česká republika - Ministerstvo zahraničních věcí**, se sídlem Loretánské nám. 5, Praha 1, zastoupeného Mgr. Markem Nespalou, advokátem se sídlem Riegrova 336/5, Brandýs nad Labem, pracoviště Vyšehradská 21, Praha 2, proti žalovanému: **Magistrát hlavního města Prahy**, se sídlem Mariánské nám. 2, Praha 1, pracoviště Jungmannova 29/35, Praha 1, proti rozhodnutím žalovaného ze dne 1. 12. 2006, č. j. S-HMP 137341/2006/DPC-1; ze dne 1. 12. 2006, č. j. S-MHMP 137343/2006/-DPC-1; ze dne 27. 11. 2006, č. j. S-MHMP 137345/2006-DPC-1 a ze dne 27. 11. 2006, č. j. S-MHMP 137338/2006-DPC-1, o vyměření místního poplatku za užívání veřejného prostranství, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 11. 6. 2008, č. j. 9 Ca 57/2007 - 57,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á.**
- II. Žádný z účastníků **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností napadá v záhlaví označený rozsudek Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), kterým byly zamítnuty jeho žaloby proti rozhodnutím žalovaného ze dne 1. 12.

2006, č. j. S-HMP 137341/2006/DPC-1, ze dne 1. 12. 2006, č. j. S-MHMP 137343/2006/-DPC-1, ze dne 27. 11. 2006, č. j. S-MHMP 137345/2006-DPC-1 a ze dne 27. 11. 2006, č. j. S-MHMP 137338/2006-DPC-1. Těmito rozhodnutími žalovaný zamítl odvolání stěžovatele proti rozhodnutím Městské části Praha 1 - Úřadu městské části, odboru dopravy a životního prostředí (dále jen „úřad městské části“), platebním výměrům ze dne 28. 2. 2006, č. j. ÚMČP1 021832/06/ODŽ/180/AMB1, ze dne 18. 1. 2006, č. j. ÚMČP1 006810/ODŽ/173/AMB1/06, ze dne 28. 2. 2006, č. j. ÚMČP1 021873/ODŽ/182/AMB1 a ze dne 28. 2. 2006, č. j. ÚMČP1 021868/06/ODŽ/181/AMB1, jimiž úřad městské části stěžovateli vyměřil místní poplatek za užívání veřejného prostranství - vyhrazení trvalých parkovacích míst pro osobní vozidla na Loretánském nám. č. 5, počet stání 119, plocha 1309 m², v období od 1. 1. 2005 do 31. 5. 2005 ve výši 1 976 590 Kč, v období od 1. 6. 2005 do 31. 12. 2005 ve výši 2 801 260 Kč, v období od 1. 1. 2004 do 31. 12. 2004 ve výši 4 790 940 Kč a v období od 1. 1. 2003 do 31. 12. 2003 ve výši 4 777 850 Kč podle § 11 zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění účinném pro projednávanou věc (dále jen „zákon o místních poplatcích“) a § 2 odst. 1 písm. k) vyhlášky hlavního města Prahy č. 24/2003 Sb. HMP, o místním poplatku za užívání veřejného prostranství, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška“), v sazbě 10 Kč za každý m² a započatý den.

Stěžovatel označil jako důvody kasační stížnosti skutečnosti uvedené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Má za to, že kasační stížností napadené rozhodnutí soudu je nezákonné, neboť městský soud se přes existenci namítaného nájemního vztahu mezi vlastníkem pronajatého pozemku hlavním městem Prahou a stěžovatelem jako nájemcem nezabýval účinky předmětné nájemní smlouvy na posouzení, zda předmět nájmu – tedy část Loretánského náměstí – zůstává nadále veřejným prostranstvím, na které je možno aplikovat zákon o místních poplatcích, nebo zda v případě uzavření nájemní smlouvy dochází k vynětí tohoto prostoru z veřejného prostranství. Stěžovatel se domnívá, že uzavřením nájemní smlouvy došlo ze strany hlavního města Prahy ke zřejmému projevu vůle vyjmout předmětný pozemek z prostor označených obecně závaznou vyhláškou jako veřejné prostranství a dát jim charakter „prostranství neveřejného“, které slouží k užívání pouze nájemci za účelem parkování jeho osobních vozidel a vozidel osob, které obdrží od nájemce povolení. Pokud ovšem došlo na základě uzavřené nájemní smlouvy k vynětí prostoru, jenž je předmětem nájemního vztahu, z veřejného prostranství, pak dle názoru stěžovatele městská část Praha 1 prostřednictvím svého úřadu nebyla oprávněna vyměřit stěžovateli místní poplatek, neboť na něj nedopadají ustanovení zákona o místních poplatcích, ani ustanovení vyhlášky hlavního města Prahy č. 5/1991 Sb. HMP, resp. vyhlášky č. 24/2003 Sb. HMP. Z uvedených důvodů proto stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadené rozhodnutí městského soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti nesouhlasí se závěry stěžovatele, že by uzavřením nájemní smlouvy mohlo dojít k vynětí prostoru na Loretánském náměstí, případně jeho části, z veřejného prostranství podléhajícímu místnímu poplatku za jeho užívání. Upozorňuje, že místní poplatek za užívání veřejného prostranství a nájemné placené na základě smlouvy o pronájmu představují dva zcela odlišné druhy plateb. Žalovaný uvádí, že není-li pozemek, který je veřejným prostranstvím, ve vlastnictví subjektu, který jej využívá, pak mu může vyvstat povinnost platit vlastníkově za toto užívání nájemné. Je přesvědčen, že současná právní úprava umožňuje vlastníku pozemku včetně obce pronajmout jej za úplatu, v opačném případě by došlo k porušení zásady rovnosti vlastnického práva. Proto pozemek, který jako veřejné prostranství v důsledku zvláštního užívání podléhá místnímu poplatku, je bez ohledu na tuto skutečnost možno užívat také na základě nájemní smlouvy a za toto užívání vzniká subjektu povinnost hradit jeho vlastníku nájemné. Žalovaný proto navrhuje, aby kasační stížnost byla jako nedůvodná zamítnuta.

Z obsahu předloženého soudního a správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil následující skutečnosti rozhodné pro posouzení důvodnosti kasační stížnosti:

Dle výpisu z katastru nemovitostí LV č. 225, okres Hlavní město Praha, obec Praha, k. ú. Hradčany, je obec hlavní město Praha vlastníkem pozemku p. č. 742 o výměře 12 603 m², ostatní plocha, ostatní komunikace, památkově chráněné území.

Na základě nájemní smlouvy č. NAP/58/02/007032/2005 ze dne 31. 10. 2005, uzavřené dle § 663 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“), vlastník hlavní město Praha přenechal část shora specifikovaného pozemku o výměře 7312 m² stěžovateli do nájmu na dobu neurčitou od 1. 11. 2005 za účelem nekomerčního parkování vozidel nájemce a jeho návštěvníků. V článku III. této smlouvy se smluvní strany dohodly na výši nájemného 219 360 Kč ročně (tj. 30Kč/1 m²/rok); pod bodem 3. tohoto článku byla mezi účastníky smluvního vztahu dohodnuta alikvotní výše nájemného za období od 1. 11. 2005 do 31. 12. 2005 a pod bodem 4. téhož článku smluvní strany vzájemnou dohodou upravily výši a placení nájemného za faktické užívání předmětného pozemku v období od 1. 1. 2003 do 31. 10. 2005.

Výzvou ze dne 13. 6. 2005 úřad městské části vyzval stěžovatele ke splnění ohlašovací povinnosti k místnímu poplatku za užívání veřejného prostranství, a to umístění 119 vyhrazených parkovacích míst o velikosti 1309 m² v lokalitě Loretánské náměstí u č. 5, č. p. 101 v Praze 1, a to za období od 1. 1. 2005 do 31. 5. 2005. Obdobné výzvy byly stěžovateli zaslány i v ostatních časových obdobích, tj. od 1. 6. 2005 do 31. 12. 2005, od 1. 1. 2004 do 31. 12. 2004 a od 1. 1. 2003 do 31. 12. 2003. Na tyto výzvy stěžovatel reagoval přípis, v němž splnil ohlašovací povinnost

k místnímu poplatku za užívání veřejného prostranství ve všech dotčených časových obdobích.

Výše vyjmenovanými platebními výměry pak Městská část Praha 1 prostřednictvím úřadu městské části vyměřila stěžovateli podle § 11 zákona o místních poplatcích, § 4 vyhlášky a podle zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění účinném pro projednávanou věc (dále jen „zákon o správě daní a poplatků“) místní poplatek za vyhrazení trvalého parkovacího místa, charakter: užívání vyhrazených parkovacích míst pro osobní vozidla, ve výši 10 Kč za 1 m² a 1 den.

Stěžovatel s uvedenými platebními výměry nesouhlasil a podal proti nim včasné odvolání, která žalovaný rozhodnutími ze dne 1. 12. 2006, č. j. S-HMP 137341/2006/DPC-1, ze dne 1. 12. 2006, č. j. S-MHMP 137343/2006/DPC-1, ze dne 27. 11. 2006, č. j. S-MHMP 137345/2006-DPC-1 a ze dne 27. 11. 2006, č. j. S-MHMP 137338/2006-DPC-1, jako nedůvodná zamítl.

Proti těmto rozhodnutím se stěžovatel bránil žalobami u městského soudu, v nichž shodně jako v podaných odvoláních namítal, že vyměření místního poplatku za užívání veřejného prostranství je s ohledem na existenci řádného nájemního vztahu v rozporu se zákonem, neboť se jedná o zdvojenou platbu za užívání téhož. Stěžovatel poukazoval na skutečnost, že ačkoli jako nájemce není osobou přímo vyňatou z poplatkové povinnosti, blíží se jeho postavení z hlediska užívání předmětného pozemku postavení vlastníka, na kterého se již osvobození vztahuje.

Městský soud přezkoumal napadená rozhodnutí žalovaného včetně řízení, která jejich vydání předcházela, a dospěl k závěru, že žaloby nejsou důvodné. V odůvodnění rozhodnutí zdůraznil, že v souzené věci byly splněny veškeré zákonné podmínky pro vyměření místního poplatku, neboť ze strany stěžovatele došlo ke zvláštnímu užívání veřejného prostranství v podobě vyhrazení trvalých parkovacích míst. Městský soud se neztotožnil s názorem stěžovatele, že v případě vyměření místního poplatku v souběhu s platbou nájemného se jedná o zdvojenou platbu za užívání téhož. Připomněl, že placení nájemného za užití části pozemku nemůže stěžovatele osvobodit od placení místního poplatku, neboť nájemní vztah mezi vlastníkem pozemku a nájemcem je vztahem občanskoprávním, který se řídí předpisy soukromého práva, zatímco správa a vybírání místních poplatků se řídí předpisy práva veřejného. Dále uvedl, že zákon o místních poplatcích nezohledňuje postavení poplatníka blízké se z hlediska užívání veřejného prostranství postavení vlastníka a ani nepředpokládá použití analogie. Placení nájemného proto stěžovatele neosvobozuje od povinnosti platit za zvláštní užívání veřejného prostranství také místní poplatek, který neplyne do rozpočtu hlavního města Prahy jako vlastníka, ale do rozpočtu Městské části Praha 1 jako správce poplatku.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a podle jejího obsahu jsou v ní uplatněny důvody dle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tj. nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem. Rozsahem a důvody kasační stížnosti je Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek městského soudu a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Podstatou sporu v projednávané věci je posouzení právní otázky, zda placení nájemného z užívaného pozemku na Loretánském náměstí v Praze, který se nachází před budovou sídla stěžovatele a na němž má stěžovatel vyhrazena parkovací místa, osvobozuje stěžovatele jako nájemce od placení místního poplatku za zvláštní užívání tohoto pozemku jako veřejného prostranství, a zda uzavřením nájemní smlouvy došlo k vynětí této části pozemku z prostoru veřejného prostranství a tím i k vyloučení aplikace zákona o místních poplatcích.

S ohledem na charakter posuzované věci Nejvyšší správní soud považoval za vhodné nejprve připomenout teoretická východiska, z nichž vycházel ve své argumentaci, spolu s relevantní právní úpravou dopadající na uvedený případ.

Podle teorie správního práva jsou veřejná prostranství jako materiální statek jedním z možných předmětů veřejného užívání, mezi něž patří zejména voda, pozemní komunikace, krajina, les, ovzduší, některé druhy energií a kmitočtové spektrum. Veřejným užíváním se rozumí užívání všeobecně přístupných materiálních statků, které odpovídá jejich účelovému určení, předem neomezeným okruhem uživatelů (*Hendrych, D. a kol., Správní právo, 5. vydání, C. H. Beck, Praha 2003, str. 261 až 264*). Veřejné užívání je možno dále rozlišit na obecné a zvláštní. Možnost obecného užívání vzniká přímo ze zákona, k jeho vzniku tedy není třeba žádného povolení. Obecné užívání současně nevylučuje z užívání veřejného statku ostatní uživatele, okruh uživatelů je neomezený. Jakmile užívání jakýmkoli způsobem omezí či vyloučí z užívání ostatní uživatele, je nutno na ně pohlížet jako na užívání zvláštní (nejde-li dokonce o užívání protiprávní).

Institut veřejného prostranství se po roce 1989 poprvé objevil v právní úpravě obsažené v zákoně o místních poplatcích (ve znění účinném od 1. 1. 1991), a to v souvislosti se zakotvením oprávnění obcí k vybírání místních poplatků. Z důvodu jednotnosti právní úpravy pak novela zákona o místních poplatcích č. 229/2003 Sb. s účinností od 1. 1. 2004 zrušila vlastní definici veřejného prostranství a v současnosti zákon toliko v poznámce pod čarou, která sama není závazným pravidlem pro interpretaci daného zákonného ustanovení, odkazuje na jedinou legální definici tohoto pojmu obsaženou v ustanovení § 34 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o obcích“). Podle tohoto ustanovení jsou veřejným prostranstvím „všechna náměstí, ulice, tržiště,

chodníky, veřejná zeleň, parky a další prostory přístupné každému bez omezení, tedy sloužící obecnému užívání, a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru“.

K této definici uvádí odborná literatura následující: „Po obsahové stránce tato definice vymezuje veřejné prostranství jednak z věcných hledisek, a to tím, že uvádí v úvahu přicházející pojmenovatelné druhy či typy veřejných prostranství, dále pak vymezuje veřejné prostranství znakem jeho obecné přístupnosti (což platí jak pro nepojmenovatelné, tj. tzv. další prostory, tak pro tzv. pojmenovatelné druhy či typy veřejných prostranství), a dále je vymezuje i z pohledu vlastnických charakteristik. Klíčové jsou dva poslední znaky, charakterizující veřejné (či veřejná) prostranství jako přístupné (přístupná) každému bez omezení a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru. To ve svém důsledku znamená i příslušné omezení práv vlastníka, který musí respektovat, že takovýto prostor (byť je v jeho vlastnictví) nemůže být např. vlastníkem oplocen, či jinak uzavřen, neboť tak by ztratil svoji funkci veřejného prostranství. Vlastník takového prostoru je povinen omezení spojená s jeho povahou veřejného prostranství strpět“ (Koudelka Z., Ondruš R., Průcha P., *Zákon o obcích (obecní zřízení) - Komentář*, Linde Praha 2002).

Podle ustanovení § 1 písm. c) zákona o místních poplatcích obce mohou za užívání veřejného prostranství vybírat poplatek. Poplatek za užívání veřejného prostranství se vybírá za jeho zvláštní užívání, kterým se rozumí provádění výkopových prací, umístění dočasných staveb a zařízení sloužících pro poskytování lunaparků a jiných obdobných atrakcí, umístění skládek, *vyhrazení trvalého parkovacího místa* a užívání tohoto prostranství pro kulturní, sportovní a reklamní akce nebo potřeby tvorby filmových a televizních děl (§ 4 odst. 1 zákona o místních poplatcích). Poplatek za užívání veřejného prostranství platí fyzické a právnické osoby, které veřejné prostranství shora uvedeným způsobem užívají. Sazba poplatku za užívání veřejného prostranství činí až 10 Kč za každý i započatý m² užívaného veřejného prostranství a každý i započatý den. Za užívání veřejného prostranství k umístění prodejních nebo reklamních zařízení, lunaparků a jiných atrakcí může obec zvýšit sazbu až na její desetinásobek. Obec může stanovit poplatek týdenní, měsíční nebo roční paušální částkou (srovnej § 4 zákona o místních poplatcích).

Předmětem poplatku jsou tedy zvláštní způsoby užívání veřejného prostranství, které jsou zákonem stanoveny taxativním výčtem. Jiný způsob užívání veřejného prostranství nelze místním poplatkem zpoplatnit. Důvodem zpoplatnění je přitom omezení užívání daných prostor veřejností ve prospěch určitého subjektu a poplatek tak má vedle funkce fiskální spíše úlohu regulační.

Prostor, jenž splňuje zákonné znaky veřejného prostranství, je veřejným prostranstvím ze zákona (*ex lege*). Příslušná obecně závazná vyhláška, již obec zpoplatňuje užívání veřejného prostranství, pouze deklaruje již existující stav (k tomu srovnej nálezy Ústavního soudu ze dne 22. 3. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 21/02, publikovaný pod č. 211/2005 Sb.: „Podle § 14 odst. 2 zákona č. 565/1990 Sb., o

místních poplatcích, obec určí, obecně závaznou vyhláškou, místa, která v obci podléhají poplatku za užívání veřejného prostranství. Jedná se o rozhodování, které je v samostatné působnosti obce ve smyslu § 35 zákona o obcích. Při tomto rozhodování je obec vázána nejen definicí veřejného prostranství, obsaženou v § 34 téhož zákona, ale i celým systémem územního plánování a stavebního řízení podle zvláštních předpisů.“). Obec je tedy při označení veřejného prostranství na svém území vázána shora citovanou zákonnou definicí veřejného prostranství obsaženou v ustanovení § 34 zákona o obcích, za zásadní lze přitom považovat, že při vymezování veřejného prostranství je nezbytné vycházet z jeho podstaty, tj. že se jedná o prostranství, jehož užívání je určeno široké veřejnosti.

Zpoplatnění zvláštního užívání se nemusí týkat všech veřejných prostranství. Je proto nutné v obecně závazné vyhlášce provést přesnou specifikaci veřejných prostranství pro zvláštní užívání dle § 4 odst. 1 zákona o místních poplatcích zpravidla uvedením názvu místa nebo jinou charakteristikou jeho umístění v obci, aby byla vyloučena záměna a současně nebyla narušena právní jistota občanů. K míře konkrétnosti určení míst (veřejného prostranství) se ve svých rozhodnutích vyjádřil také Ústavní soud, který z hlediska ochrany právní jistoty občanů považuje za nutné, aby „*veřejné prostranství bylo v obecně závazné vyhlášce určeno co možná nejpresněji*“ (srovnej zejména nálezy Ústavního soudu ze dne 21. 9. 2004, sp. zn. Pl. ÚS 50/03, publikovaný pod č. 567/2004 Sb.).

Zákon o místních poplatcích dále v žádném ze svých ustanovení nestanoví, že by veřejným prostranstvím mohly být jen pozemky ve vlastnictví státu nebo obce. Veřejným prostranstvím tak mohou být i pozemky ve vlastnictví jiných subjektů, než jsou stát nebo obec, může jít i o vlastnictví soukromé, podmínkou je jejich veřejná přístupnost bez omezení (*Pelc, V., Místní poplatky, úplné znění zákona o místních poplatcích s vysvětlivkami, 2. aktualizované vydání, Linde, a.s., Praha 2004, str. 61*).

Je-li pozemek splňující zákonné znaky veřejného prostranství ve vlastnictví obce a chce-li jakýkoli subjekt toto veřejné prostranství užívat způsobem, který spadá do režimu zvláštního užívání, nelze vyloučit, aby byl užíván na základě nájemní smlouvy uzavřené mezi obcí a subjektem, který má zájem tento pozemek užívat. Nájemní vztah svým charakterem spadá do roviny soukromoprávní, jedná se o závazkový právní vztah upravený občanským zákoníkem. V případě obce, která, rozhodne-li se, že pozemek pronajme na základě nájemní smlouvy, schvaluje nájemní smlouvu rada obce v samostatné působnosti [§ 102 odst. 2 písm. m) zákona o obcích].

Mezi účastníky řízení je v této souvislosti sporné, zda v případě uzavření nájemní smlouvy a placení sjednaného nájemného je stěžovatel jako nájemce nadále povinen hradit také místní poplatek za zvláštní užívání veřejného prostranství (zde za vyhrazení parkovacích míst před budovou sídla stěžovatele na Loretánském

náměstí), či zda vznikem nájemního vztahu dochází k vynětí předmětné části pronajatého pozemku z veřejného prostranství, a tedy i k vyloučení aplikace zákona o místních poplatcích a vyhlášky hlavního města Prahy.

Při řešení této otázky se Nejvyšší správní soud ve shodě se závěry městského soudu přiklonil k výkladu, že souběh plateb nájemného a místního poplatku za užívání veřejného prostranství má své právní i faktické opodstatnění. Vycházel přitom z následujících úvah:

Jak již Nejvyšší správní soud uvedl výše, v předmětné věci je nutno důsledně odlišovat hledisko soukromoprávní a veřejnoprávní. Nájemní smlouva a na jejím základě vzniklý nájemní vztah zakládá nájemci oprávnění pozemky užívat namísto jeho vlastníka (rovina soukromoprávní). Podstatou a důvodem platby místního poplatku za zvláštní užívání veřejného prostranství je skutečnost, že konkrétní část veřejného prostranství nelze ostatními subjekty užívat, tj. že na této části veřejného prostranství je vyloučeno jeho obecné užívání (veřejnoprávní rovina). Je-li veřejné prostranství veřejným statkem, pak poplatek za jeho zvláštní užívání představuje odvod za omezení práv ostatních uživatelů. Je tedy zřejmé, že poplatek za užívání veřejného prostranství a nájemné představují dva zcela odlišné instituty a z tohoto hlediska není možno hovořit o dvojí platbě za užívání téhož. Shodné závěry se objevují také v dřívější judikatuře správních soudů, např. v rozhodnutí Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 9. 9. 1998, č. j. 10 Ca 154/98 - 21, v němž tento vyslovil, že *„nelze dovodit, že by placení nájemného z užití části silnice osvobozovalo nájemce od placení místního poplatku. Je tomu tak z důvodu, že nájemní vztah mezi vlastníkem silničního pozemku a nájemcem je vztahem občanskoprávním, který se řídí předpisy soukromého práva, kdežto správa a vybírání poplatku předpisy práva veřejného. Již pro tuto okolnost nelze pro účely vyměření poplatku, představujícího příjem obce, zohlednit, že žalobce za zvláštní užívání silničního pozemku platí státu nájemné“*.

Pokud tedy pozemek splňující zákonné znaky veřejného prostranství zároveň není ve vlastnictví subjektu, který jej užívá, může tomuto subjektu vyvstat povinnost platit za jeho užívání vlastníkovu nájemné, a to i v případě, že tímto vlastníkem je obec, která tak (stejně jako jakýkoli jiný vlastník) naplňuje své oprávnění vyplývající jí z vlastnického práva. Nikomu, ani obci, totiž nelze upírat možnost poskytnout vlastní věc jinému za úplatu na základě řádně uzavřené nájemní smlouvy. V opačném případě by došlo k porušení zásady rovnosti vlastnického práva. Pozemek mající charakter veřejného prostranství tak případně lze užívat i na základě uzavřené nájemní smlouvy mezi obcí jako pronajímatelem a jiným subjektem jako nájemcem, tato smlouva však nemůže mít vliv na povinnost subjektu platit místní poplatek za užívání veřejného prostranství obci.

Ke shodným závěrům dospěla i odborná literatura komentářového typu (Kadečka, S. *Zákon o místních poplatcích a předpisy související. Komentář. 1. vydání. C.*

H. BECK. Praha 2005, str. 49), z níž zdejší soud považuje za vhodné ocitovat následující: „Poplatek za užívání veřejného prostranství není právním titulem k užívání pozemku ve vlastnictví jiného, nenahrazuje dohodu s vlastníkem, ani případnou další soukromoprávní platbu. Uživatel je proto povinen (vedle placení místního poplatku obci) uzavřít s vlastníkem předmětného pozemku dohodu opravňující ho k užívání pozemku (nejčastěji ve formě nájemní smlouvy) a případně mu zaplatit nájem. To platí i v případech, kdy vlastníkem pozemku je obec, neboť vlastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah a ochranu. Jak je tedy uvedeno v odborné literatuře [Koudelka, Z. Právní předpisy samosprávy. 2. doplněné vydání. Praha : Linde, 2001, s. 195], vedle místního poplatku může obec jako vlastník vybírat i nájem či jinak označenou platbu za užívání její věci. Obec si pak musí být vědoma jiného právního režimu pro výběr místního poplatku jako veřejné dávky v řízení podle zákona o správě daní a poplatků a režimu výběru nájmu jako soukromoprávní platby s možností vymáhání při neplacení jen občanskoprávní žalobou u soudu.“

Uzavřením nájemní smlouvy tak pronajatý prostor neztrácí charakter veřejného prostranství, a je-li užíván zvláštním způsobem, s nímž zákon o místních poplatcích spojuje vybírání místního poplatku, byla městská část prostřednictvím svého úřadu oprávněna tento poplatek stěžovateli vyměřit. V daném případě pak platby nájemného představují příjem rozpočtu hlavního města Prahy jako vlastníka pozemku, kdežto platby místního poplatku představují příjem rozpočtu městské části, která vykonává správu místních poplatků.

Nejvyšší správní soud rovněž považuje za důležité podotknout, že při posuzování předmětné věci si byl vědom závěrů, k nimž dospěl Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 22. 3. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 21/02, publikovaném pod č. 211/2005 Sb. V tomto rozhodnutí Ústavní soud vyjádřil, že „*právní závěr, podle něhož by byl vlastník pozemku povinen platit poplatky za zvláštní užívání svého pozemku, který byl jako veřejné prostranství označen obecně závaznou vyhláškou obce, by mohl být, podle okolností, v rozporu s ústavní ochranou vlastnictví. V takovém případě by totiž došlo ke zpoplatnění výkonu vlastnického práva veřejnou mocí. Umístí-li tedy např. vlastník pozemku označeného jako veřejné prostranství na svůj pozemek reklamní zařízení (což je jeden z příkladů tzv. zvláštního užívání veřejného prostranství), ..., neměl by zásadně být subjektem poplatkové povinnosti za zvláštní užívání veřejného prostranství.*“

V praxi se proto v obecně závazných vyhláškách obcí objevují ustanovení, která vlastníky či spoluvlastníky pozemků částečně nebo úplně od povinnosti platit poplatek osvobozují. To je i případ vyhlášky hlavního města Prahy č. 24/2003 Sb. HMP, která v § 5 písm. c) stanoví, že poplatek se vedle osvobození vyplývajícího ze zákona neplatí za užívání veřejného prostranství v případech, kdy toto prostranství použije pro vlastní potřeby jeho vlastník.

Dle názoru zdejšího soudu však shora uvedené závěry není možno bez dalšího aplikovat také na osoby nájemců veřejného prostranství. Nájemní vztah je na rozdíl od práva vlastnického jako práva věcného závazkovým právním vztahem existujícím a zavazujícím pouze jeho smluvní strany. Jak již bylo uvedeno výše, vlastnické právo všech vlastníků (tedy i obcí) má stejný zákonný obsah a ochranu. Vlastnické právo je ovládáno zásadou rovnosti – má stejnou ochranu a stejné ústavní, resp. zákonné záruky. Ani obci tak nelze upírat možnost poskytnout vlastní věc někomu za úplatu. Bude-li ovšem veřejné prostranství nájemcem užíváno zvláštním způsobem, kdy dojde k omezení či vyloučení jeho obecného užívání ostatními subjekty, pak užívání pozemku na základě nájemní smlouvy bude bez vlivu na povinnost subjektu platit vedle nájemného také místní poplatek.

Z výše uvedených důvodů tak Nejvyšší správní soud nezjistil naplnění žádného z důvodů uplatněných stěžovatelem v kasační stížnosti dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., sám neshledal ani jiné vady uvedené v ustanovení § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti, kasační stížnost proto podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

Výrok o náhradě nákladů řízení je odůvodněn ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení ze zákona a žalovanému správnímu orgánu žádné náklady řízení nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. července 2009

Mgr. Daniela Zemanová
předsedkyně senátu